

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

éves évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyesületi tagok és községi előljárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ

Dr PÁL ERNŐ

ÜGYVÉD.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr HINLÉDER FELS ÁKOS

ÜGYVÉD

SZÉPIROD. FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cseque-számla 10,489. szám.

Egyenes beszéd.

„Mindenki, aki a népet nem nemzeti irányban vezeti, ellenségünk. Ellensége a nemzetnek. Az ilyen embereket nem tűrjük meg magunk között...”

Ezek a nagy horderejű szavak Ugron Ákos főispán ajkáról hangzottak el a május 12-én tartott társasvacsorán.

Ebben a pár szóban jellemzve van az új aera. Vége van a nemzet kincsein való rablógazdálkodásnak. Vége van a becstelenség politikájának. A vigyorgás, a cinizmus, az önzések nem fog többé diadalt tölteni a nemzet szenvedéseiben. A komédiának vége van, pusztuljanak szereplői! A hazaárulás kikiáltott bűn és jaj a hazaárulóknak!

Valljuk meg, nem szoktunk hozzá főispánok szájából az egyenes, erélyes, hazafias kijelentésekhez. Olyan kijelentésekhez, melyek azért ragadnak magukkal, mert erejük az őszinte becsületességben, az őszinte hazaszeretethen gyökerezik.

Ugy-e, milyen más kép tárul elének egy ilyen rövidke kijelentés nyomán? Ugy-e, mint megbüvöl a tiszta fény varázsa, mely lelkünket, mint a hirtelen hasadó hajnal egyszerre világossággal borítja el? Ugy-e a becsületességnek, a nyílt hazaszeretethetnek légkörében milyen könnyű a lélegzés?

Ezen felül a becsületesség nagy kényelem. Aki a becsületesség nyomán halad, annak nem kell kapkodni se jobbra, se balra. Annak nem kell félni, nem kell ijésztgetni. Nem kell haragudni, nem kell mosolyogni... A becsületesség utja egyenes.

Ez a karaktere az új aerának.

Hitetlenek ne legyenek közöttünk. Aki nem tud képet alkotni magának erről az óriási változásról az egész ország helyzetének vizsgálatából: az vizsgálja, figyelje meg a vármegye helyzetét. Mióta Ugron Ákos ül a főispáni székben, vagyis az alkotmányosság, törvényesség, becsületesség restitúciója óta milyen más kapocs tartja össze a közélet, a társadalom, a privát társaság embereit; milyen megnyugvás honol a szívekben; milyen régi ellentétek helyett váltotta fel a békeség.

És így van az egész országban. Mert a becsületesség munkakorszakába léptünk be. A le-

tünt rendszernek bűnhében fogamzott rombolásait kell visszapótoljuk. A nemzet elfecsérelt erőit új küzdelemmel kell összegyűjtenünk.

A sikerben nincs okunk kétkedni. A legelső siker, amit oly hosszasan nélkülöztünk, az egyenes beszéd. Az egyenes beszéd nem ismer titkolózást. A bujkálóról lerántja a leplet. A gondolkodó, fontolódó elmébe világosságot, az aggódó lélekbe bizodalmat önt.

Köszönet és elismerés illesse Ugron Ákos főispánt, aki megadta a jelszót!

Dr Hinléder Ákos.

A vármegyei gazdák napja.

Udvarhelyvármegye gazdaközönségének elitje folyó hó 15-én találkozott. A vármegyei Gazdasági Egyesület ekkor tartotta meg évi rendes közgyűlését.

Dr Damokos Andor alispán, alelnök nyitotta meg a közgyűlést, melynek első tárgya az elnökválasztást tüzték ki. Egyhangulag, nagy lelkesedéssel Ugron Ákos főispánt kiáltották ki elnöknek, aki tartalmas programbeszédet mondott.

Megköszönve a bizalmat, az eke, a jó vetőmag megválasztása és az állattenyésztés fellendítésével foglalkozik. A fehér és tarka marha előnyeit fejtegeti. Tény, hogy a fehér marha, mint igavonó első, másfelől azonban tagadhatatlan, hogy a nyugati után hamarabb kaphatni pénzt. Nagyon fontos az is, hogy milyen a toanyag. A lipicai és arabs általában a megfelelő; az angol teliver vagy félvér csak a nagyobb gazdáknak való. Az egyesület tagjai legyenek felvilágosítók e tekintetben, hogy a nép az ő apróbb lovaihoz csak arabs és lipicai mént alkalmazzon. A juh-tenyésztésre nagyobb gondot kell fordítanunk. A mi juhunk a racka. Ezt kell testre és tejre emelni. Egy részvénytársaság juhturógyárat létesítsen. A baromfitenyésztés fellendítése szintén fontos. Egyes városok, mint Kecskemét, Körös, Szabadka s mások, a baromfitermékekből milliókat vesznek be. A mesterséges takarmány természetére is nagyobb súlyt fektessünk. Ne csak herét és lucernát, de egyéb füvet, így balta-cint és perjét is termeljünk. A sertés-tenyésztés egyik legfőbb fontosságú ága legyen gazdaságunknak. A sertésvész legyőzése elsőrendű feladat. A szigorú zárlat betartásával kerestül vihető. Az olcsó földhitel szervezése igen fontos. Ennek a létesítésére a Magyar Földhitelintézet

akcióját kell továbbra is megnyerni. Gazdasági egyesületünk támogassa a hitel- és értékesítő szövetkezetek létesítését. A hal- és vadtenyésztésre nagy gond fordítandó. Csehországban egy-egy község a vadtenyésztésből 20-30000 koronát kap. Ezek nagyjában azon általános elvek, a melyek vezetnek. Ebben az irányban fog működni. Felkéri a közgyűlés tagjait, hogy nézeteiket szintén mondják el, mert azzal épen a nép érdekében cselekszenek.

Ugron Zoltán szólt az elnöki működés irányelveihez. Teljes bizalommal látja Ugron Ákos főispánt az elnöki székben. Az elmondottakat helyeslőleg veszi tudomásul. De a munkás-kérdést feltétlenül tanulmány tárgyává kell tenni. Jogosnak tartja, hogy a munkás minél többet keresessen, de azt nem helyeselheti, hogy innen mesterségesen kivigyék. Aki maga keresi meg az alkalmat, ám lassan, de hogy neki alkalmat adjunk, ez nem helyes. A gazdának sok bajjal kell küzdeni. Nem szabad arra törekedni, hogy a munkabíró nép elmenjen. A középbirtokos elzúllik, ha munkást nem kaphat. A székelykérdés megoldását elhibázottnak tartja, mert első sorban a hitelt kell rendezni, a többi magától jön. A juhtenyésztés megöleje a majorrendszert. Ez nem néz a métely ellen elzárt területre, hanem oda hajtja a juhserget, ahol több tejet kap, hogy neki minél nagyobb haszna legyen. A marhatenyésztést illetőleg az a párt, amely a magyar fajtát forszirozza, a legszebb diadalát aratja, mert az igás marha ára soha le nem száll, míg a tarka marha és lótenyésztésre itt mindenki ráfizet. A megyében volt 17-18 ménes felozlása is ezt igazolja. A hussertés tenyésztését kell emelni. Nem annyira a sertésvész pusztit, mint maga a székely, a ki rosszul bánik a disznójával. Csak akkor tartja jól és gondozza, mikor a hizlálásra gondol. Addig a legelőről hazasiető sertés fölmelegedve, bátran szüröcsölheti otthon a hideg moslékot, mitől a betegséget legtöbbször megkapja. Példa reá Fiatalfalva, ahol míg neki alig döglött el sertése, addig a községbeli lakosságának nagy része elpusztult. A gondatlanságon kell segíteni. Javasolja a hitelviszonyok javítását, az állattenyésztés emelését és hogy a munkáskezet idegen helyekre ne csábítsuk.

Dorner Béla székely kirendeltségi megbízott kijelenti, hogy az utóbbi időben, a rossz parlamenti viszonyok miatt nem lehetett elég segítséget az államtól kapni. De másfelől a székely elég mélyen nem szánt, alig turja fel a föld felületét.

Már pedig pl. a lennél is, amilyen mélyen van a gyökér, olyan magas lesz a növény. Nincs jó ekénk. — Könnyű hegyi váltóékét kell konstruáltatni. A kirendeltség 50 százalék kedvezmény mellett ad gazdasági gépeket. A lótenyésztés emelésére 10 drb mén van kiadva. A havasi községekben békási lovakat kellene tenyészteni. A juhtenyésztés értéke-sebbé tétele végett, ajánlja a karakult, melynek bőre 20-40 korona. Tejelő-képessége a friznek van. A sertéseknél a mangalica helyett a berksirit szaporítja. Juhturógyár létesítését maga is szükségesnek tartja. Hiszen itt a kereskedésekben mind más megyebeli turót árusítanak. Abásfalván és Etéden az előkészületek megindultak a juhturógyár létesítésére. A szövetkezetek egyrésze a lefolyóított tej sajtját értékesíteni nem tudja. Ezen kell sürgősen segíteni. Kvarglyárt lehetne létesíteni. A munkások szállítása azért történt, hogy megmentsék azokat az uradalmakat, melyeket a sztrájk végromlással fenyegetett. A legelőket kell rendezni és feljavítani. Egyes vidékeken, így pl. Abásfalván e téren gyönyörű eredményt értek el. A gabonarakár létesítése is előtérben van. A baromfitenyésztés már is jelentékeny eredményt mutat. A legmegfelelőbb fajta az orpington. A tiszta vér csak sportszerű tenyésztőknek való. A keresztezésből származó félvér a jelentős.

Ezek után Hlatky Miklós egyesületi titkár tette meg terjedelmes és igen érdekes évi jelentését, melyet vármegyénk gazdasági életének áttekinthetőbbé tétele céljából egész terjedelmében közölni fogunk.

A titkári jelentéshez is Ugron Zoltán szólott először. Elismeri, hogy Hollak Arthur volt főispán elnöksége az egyesület életében fordulópontot képezett. A székely kirendeltség figyelmét ismételtelen a hitelviszonyok rendezésére hívja fel. Indítványozza, hogy a jelzálogkölcsönrel foglalkozó bankokat az indokolatlanul kikötött storno szedésétől törvényhozásilag tiltsák el, mert ezen a téren is súlyos és igazságtalan teher haramlik a közönségre. A bank, mikor a kölcsönt adja, kiköti, hogy ha a kölcsön visszafizetődik neki, a záloglevelet vissza kell váltassa és erre 3 százalék stornót köt ki. Ezzel szemben pedig a záloglevél kibocsátása folyton nő, visszaváltásra tehát szükség nincs s épen ezért a storno is fölösleges. A Dunántul nagybirtokosai oly kedvező földrajzi fekvéssel bírnak, amilyenvel sehol sem. Azok a gazdák és bérlők kihasználták a munkásokat, 3-4-et egy szük

szobába raktak be s ezért természetesen tekinthető a sztrájk. Tiltakozik az ellen, hogy azok hibájáért ami munkaviszonyainkat megrontásák. A tejszövetkezetekkel foglalkozva azt mondja, hogy Udvarhelyvármegyében először ő kezdte meg a tejfeldolgozást, de eredményt nem tudott elérni. Csodálkozott, hogy az új tejszövetkezetekről azt állítják, hogy jövedelmezők. Nem hiszi most sem, hogy csatlódás ne érje a szövetkezeteket. A kvargali gyártása helyett, inkább ajánlja a hussertés felkarolását a soványtej értékesítésével. A karakul és friz juhokkal addig amíg a bácsrendszer tart, nálunk eredményt elérni nem lehet, mert azok igényesebbek. A székely kirendeltséget szerves összeköttetésbe hozzuk a gazdasági egyesülettel, hogy azok együtt működjenek.

Dorner nem félti a tejszövetkezeteket. Azok a nép előnyére és hasznára fognak válni.

Délután 3 órakor folytatódott a közgyűlés. Péter Sándor városfalvi unitárius pap szólalt fel, aki azt hiszi, hogy délelőtt a székely kirendeltség működését ért kritizálás nem tárgyilagossá, főleg a tejjgazdaságra vonatkozóak nem azok. Ajánlja, hogy a kormánytól minél több segínyt kérjünk, mert a nép a sokigérgetés után, papja és tanítója iránt is bizalmatlan. De ha látja, hogy érette tesznek is valamit, akkor a bizalom helyreáll. Az Amerikába való kivándorlást megakadályozni nem lehet. A korszellemnek ellent nem állhatni. Legnagyobb baja a székelynek az álszemérem. Itthon szegyealösködik, válogat a munkában. Idegen helyen pedig másképp dolgozik. A nép álszemérmességét le kell győzni, hogy bármely munkát készséggel végezzen és azt, amit másutt megtesz, itthon is végezze el. Hiszen a munka nem szegyen. Sokkal szegyenletesebb az idegen országokba való vándorlás.

Orosz Lajos es. és kir. kamarás ellene szól a nyugati marha behozatalának, mert az erdélyi magyar fajta tenyésztésében Udvarhelyvármegye első helyen áll. A Talliánféle keresztezésnek okos ember támogatója nem lehet. Már pedig ha össze-vissza zavarjuk a ma még tiszta erdélyi fajtát, pár év múlva senki sem lesz képes kiválasztani, avagy tiszta fajtát kapni nálunk. Maradjunk meg tehát a fajtisza erdélyi mellett, amelyben elsőek vagyunk és lehetünk jövőre is. Azt nem ellenezné, ha bármely tiszta fajtára áttérnénk, de kivihetetlen, mert azokban kezdők, tehát legutolsók lennénk.

Jeddy Tamás hasonló szellemben nyilatkozik és lelkes felszólalásában az erdélyi magyar marhát pártolja, amely viszonyainknak leginkább megfelel. Ha azt úgy tartjuk, mint a kényes idegen marhát, épen oly gyorsan fejlődik és hasznunk biztos lesz továbbra is.

Majd Ugron Zoltán reflektált Péter Sándor felszólalására. A közgyűlés pedig egyhangulag elhatározta, hogy a székelyföldi miniszteri kirendeltséggel karöltve, 100,000 koronát kérelmez küldöttség útján, hogy a vármegyei szabályrendeletben megállapított tenyészirány céljaira, azt állattenyésztés elősegítésére fordíthassa.

A tartodi legelő állandó segélyezését szintén kérelmezik, hogy a kiscgazdák legeltetését megkönnyíteni lehessen.

A pénztárnoki állást a választmány javaslatára továbbra is a titkári állással kapcsolatban meghagyták.

Feliratot intéznek a méhhüvelyhurut gyógyítása tárgyában, amelyről más helyen szólunk.

A tizenhét falusi erdőhely legelőfeljavításának tanulmányozását és megfelelő javaslat tételét, az egyesület titkárára bízták.

Végül Ugron Ákos főispán, elnök a székelyföldi miniszteri kirendeltség eddigi működéséért elismerő köszönetet mond és kijelenti, hogy az elhangzott kritika éle nem személyes, de tárgyi természetű volt. Megköszöni az egyesületi tagok meleg és élénk érdeklődését s kéri azt jövőre még fokozottabb mértékben. Általános helyeslés, az elnök lelkes eljenzésével a közgyűlés d. u. 6 óra felé véget ért.

Hlatky Miklós titkári jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

Minden intézmény életében, úgy gazdasági egyesületünkben is jelentkezik időnként a felbuzdulás és az azt követő alászállása az érdeklődésnek; aminek oka részint az általános országos jellegű, részint csak helyi jelentőségű viszonyokban keresendő.

Az előző években senki által sem tagadható fellendülés után, az elmúlt évben a mi egyesületi életünkben is jelentkezni kezdett az ellanyhulás, konstatalhatom, nem helyi okokból, de az általános politikai viszonyokból kifolyólag. Kis tőkénk, szerény anyagi eszközeinkkel nagy dolgokat nem kezdeményezhetünk, a magas kormány jóakaratu támogatására vagyunk utalva; he e támogatást csak a legszükségesebb és legsürgösebb ügyekben kerestük a múlt évben, azt a tisztelt közgyűlés nem fogja, hibánkul felelni; szűkebb térre szorultunk, vártuk a viszonyok jobbra fordulását. Reméltük, hogy a politikai láttér kiderültével a munkakedv egyesületünkben is ismét fellendül újra kivehetjük részünket vármegyénk gazdasági előhaladásának munkájában, annál is inkább, mert a földmivvelésügy élén ismét az az ember áll, aki előző minisztersége alatt megmutatta, hogy mit lehet és mit kell tenni az édes anyaföldért, annak földmivvelő népeért, amely anyaföld s melynek munkás népe alapja az országnak, nemcsak azért, mert ő a termelő, melynek munkája gyümölcse táplálja a többi osztályok emberét is, de mert ő képviseli a szinmagyarságot, azon erőforrást, melyből a haza védelmezőinek százezrei kikerülnek, melyből időről-időre más társadalmi osztályok is feljulusukat nyerik, ismét Darányi Ignác a földmivvelésügyi miniszter, aki fényes tanujelét adta már a multban székely népünk iránti érdeklődése és szeretetének, kinek ismét a földmivvelésügyek élére állításával bizonyára fokozottabb mértékben folytatattunk azon előbbi hivataloskodása alatt megkezdett alkotások, melyek a földmivvelő — kis- és nagybirtokos — osztályok megerősödését hivatvák szolgálni, mely alkotások életre keltésének munkájában egyesületünk is ki akarja, reméljük, ki is fogja venni részét, a mennyiben azt szerény anyagi eszközei, tagjainak buzgósága engedi. Kineveztetésekor az elnökség táviratilag üdvözölte ő Nagyméltóságát, miért ő szintén táviratilag mondott köszönetet.

A mostoha 1904-iki gazdasági év csapásait az 1905. év csak részben enyhítette, mert bár a gabonaneműek tűrhető termést adtak, áruk nem volt megfelelő, a gazda jövedelme

nem érthette el az előző évek jövedelmét főleg azért sem, mert az 1904-iki rossz takarmánytermés után az állatállomány óriásilag leszállott, piacra való vajmi kevés maradt, ami megmaradt is, a gyenge teleltetés miatt csak kisebb arban volt értékesíthető. Az újra fellépett nyári és nyár utóli szárazság miatt a takarmány, ami gazdálkodásunk alapját képezi, ismét csak közepes mennyiségben termelt, ami ugyan fedezte a szükségletet, de csak azért, mert a megfogyott állatállomány kevesebbel is beerte. Csak azok a gazdák találhattak meg fáradozásuk gyümölcsét, kik löheré magot természetettek, amennyiben ennek termése tűrhető volt és elég jó áron volt értékesíthető. ha nem volt benne nagy szemű aranka, melyet a kereskedő sem vett meg. E körülmény buzdításul szolgálhatna arra, hogy gazdáink a gabonafélékegyoldalutermesztése. főleg sok és költséges munkát igénylő törökbuza termesztése helyett a here felére fektetnének nagyobb súlyt, e körülmény szolgálhatna utmutatasul arra, hogy heremag bevásárlásnál a legkörültekintőbbben járjunk el, hogy a mennyiben vetésünkben az aranka mutatkozik, azt irtsuk, takarítsuk, a mag közé jutni magját ne engedjük.

Ügybuzgó lelkes, tanító és más foglalkozásu tagtársaink közreműködésével 24 községben 36 gazdasági előadást tartottunk, melyek kiterjeszkedtek a talaj okszerű megmunkálása, a legelők gondozására, takarmány és konyhakertészeti növények termesztésének ismertetésére, a háziipari foglalkozások ismertetésére, a gyümölcslatenyésztés, a helyes állattenyésztés szabályainak, szóval mindazon gazdasági kérdéseknek a fejtegetésére, a melyek a földmivvelés- és állattenyésztéssel kapcsolatban csak előfordulhatnak, mely előadásokat közvetlen tapasztalataink, de meg a beérkezett jelentések szerint is nagy tömegekben látogatott a tanulni vagyó gazdaközönység, bizonyoságát adva annak, hogy a gazdasági kérdések iránt érdeklődik. Szívesen jön össze pihenő ideje alatt, hogy új dolgokat halljon és tanuljon. A székelyföldi miniszteri kirendeltség helyi megbízottja Dorner Béla m. kir. gazd. intéző ur által létesített gazdaköröknek szép hivatása leszen ezen, eddig csak egyes községekre szorítókozó gazdasági előadások oly módon való rendszeresítésében, hogy ne csak egy-egy előadást halljon egy évben egyszer egyik-másik kiválasztott község, de főleg a téli hónapok alatt a gazdakör helyiségeiben hetenként többször is összegyűlje, a haszontalan politizálás, az egészséget rontó, vagyont pusztító koreszmározás helyett, oly kérdésekről haljon tanulságos tanításokat, amelyeknek kiscgazdasága körében jó hasznát veheti, mert az egy előadás elhangzik, még a fegyelmezett, figyelésre szokott elme is keveset tud abból egy halásra megjegyezni, de ha ugyanarról többször többektől is hall, érdeklődése felébred, kedve kerekedik arra, hogy a sokszor hallott jót, kiscgazdaságában ki is próbálja. A felolvasók jutalmazására a nagymélt. m. kir. földmivvelésügyi Min. 300 K segélyt adott, miért e helyütt is köszönetet mondunk.

(Folyt. köv.)

Diemár Károly bucsuestélye.

Az osztatlan szeretet, ragaszkodás, tisztelet valóságos ünnep emelte azt a bucsuvacsorát, melyet a távozó főügyési helyettes nyugalomba vonulása alkalmából 12-én rendeztek. A vacsorán 100 teriték volt és mind a száz elfoglalva. S ha az idő rövidsége engedte volna az aláírási ivenk szélesebb körben való

körözését, még sokkal többen jelenetek volna meg.

Az első pecsenyénél Dr Bodolla Gábor kir. törvényzei elnök nyitotta meg a pohárköszöntők nösszűsorát, Diemár Karolyt köszöntvén fel. Tartalmas beszédben ismertette az ünnepeltnek érdemét. A Diemár Károly működése — ugymond — beleesik az új magyar büntetőtörvénykönyv és az új bünvadi perrendtartás életbeletetésének idejébe s érdemeinek legszebbike az, hogy mindig arra törekedett, miszerint ezen törvények az igazságnak és a törvényhozó igazi akaratának megfelelőleg alkalmaztassanak. Érdemét egy pohárköszöntő szűk keretben felsorolni lehetetlen, de tiltja ezt szólónak a Diemár Károly közismert szerénysége is.

Ugron Ákos főispán pohárköszöntőjével lapunk más helyén foglalkozunk.

A toasztok szünni nem akaró áradata következett ezután. Dr Hinléder Ernő, Dr Gyarmathy Dezső, Dr Solymossy Lajos, Molnár Károly, Koncz Ármin, Vajda Ferenc, Dr Hinléder Ákos, Dr Damokos Andor, Gönczi Lajos, Gyertyánffy Gábor, Dr Mezey Ödön, Diemár Karolyra; Diemár Károly a hazára és az egyetertésre; Hinléder Ákos a főispánra; Ugron Gáspár a 48-asok nevében Diemár Karolyra; Dr Hinléder Ernő Ugron Gáspárra és Gyarmathy Ferencre üritettek poharat.

A keresetlen, őszinte jókedv a késő hajnali órákig tartotta együtt a társaságot.

Végül elismerést érdemel Sándor István vendéglős, ki a teritékkel mindenkinek megelégedését nyerte meg.

KÜLONFÉLEK.

— **A képviselőház** e hó 21-én délelőtt tartja meg első ülését. Az ünnepi megnyitás május 22-én déli 1 órára van kitűzve. A trónbeszédet a király a budai várpalotában fogja az országgyűlés előtt felolvasni. Ezt megelőzőleg a függetlenségi és 48-as part 19-én d. u. 5 órakor és folytatólag vasárnap d. u. 5-kor a Royal szálló nagytermében pártértekezletet tart. Ugyanott lesz szombaton este a képviselők ismerkedő estéje, mely után társasvacsorát tartanak.

— **A varsói főkonzul.** Abránfalvi Ugron István hazánkfia, varsói főkonzul — mint annak idején a lapok megírták — május 1-én egy katonáktól megszállott utcán akart átmenni. Két közkatoná fel tartóztatta és puskatussal ütlegelni kezdte. Most vasárnap Lengyelország főkormányzója, Skallon lovassági tábornok, a cár főhadsegéde, nagy katonai kísérettel megjött Ugron István főkonzul lakásán és töle elégtételül ünnepélyesen bocsánatot kért. A „Magyar Hirlap“ tegnapi száma ebből az alkalomból hozza a főkonzul arcképet.

— **Gróf Mikes János fogadtatása** nagyarányúnak ígérkezik. Az egész város közönsége a legnagyobb érdeklődéssel tekint az új plebános és kerületi főesperes megérkezése elé. Dr Damokos Andor alispán a vármegye határánál üdvözli. D. u. fél kettőkor pedig a vasuti állomáson Gotthárd János polgármester a város nevében fogadja. A város bel-

területén, a Jézus-kutnál felállítandó diszkapunál Dr Valentik Ferenc az egyházközség érzelmeit tolmácsolja és a plebánia épületben a kerületi papság köszönti új főnökét. Másnap délelőtt ünnepi nagy mise lesz, a melyen Zomora Dániel székes-egyházi kanonok installálja Gróf Mikes plebánost. Mise után déli pont 1 órakor a Budapest-szálló disztermében a plebános tiszteletére rendezendő közebeden vesz részt a közönség.

— **Hangverseny.** Dobó Zoltáné ének- és zenetanárnő jótékony célú hangversenye ma (csütörtökön) este pont félkilenc órakor a Budapest-szálló disztermében kezdődik. A Dr Horváth Károlyné, Dr Damokos Andor és Meák Gyula közreműködésével megtartandó hangverseny iránt a közönség körében élénk érdeklődés mutatkozik.

— **Felhívás.** A gróf Mikes János plebános, kerületi főesperes tiszteletére folyó hó 20-án (vasárnap) déli 1 órakor rendezendő közebeden előre láthatólag rendkívül nagy közönség vesz részt. A rendező bizottság e helyen kéri azon érdeklődőket, akiket valamely véletlen folytán aláírási-ívvel felkeresni nem tudott, hogy ma (csütörtökön) estig Paschek Viktor egyházközségi pénztárnoknál — a hol az ebéd jegy is átvehető — jelentkezni szíveskedjenek, mert a később érkezők igényeinek kielégítésére, az idő rövidsége miatt — nem vállalkozhatik.

— **Közgyűlés elhalasztása.** A polgári önképző és segélyező egyesület folyó hó 20-ára egybehívott közgyűlését, miután az Gróf Mikes János helybeli plebános és kerületi főesperes ünnepélyes beiktatásával egy időre esik — folyó hó 27-én d. u. 2 órára elhalasztotta. Az elnökség ezután kéri a tagokat, hogy az elnapolást tudomásul vegyék és e hó 27-én (vasárnap) a közgyűlésen minél tömegesebben megjelenjenek.

— **A székelykereszturi állami tanítóképző évvégi vizsgálatának sorrendje:** Május 26-án a IV. osztály vizsgálata minden tantárgyból. Május 30-án magánvizsgálat. Május 31-én, június 1. és 2-án írásbeli tanképesítővizsgálat. Június 13-án a hittani vizsgálat az I.—III. osztályban s utána az I. osztály záróvizsgálata. Június 14-én d. u. 5 órakor torna. Június 15-én a II. osztály vizsgálata. Június 16-án a III. osztály vizsgálata. Június 18-án a tanév bezárása s az osztálybizonyítványok kiosztása. Június 22-én magánvizsgálat. Június 23-án a gyakorló iskola és az ismétlő iskola vizsgálata. Június 25-én kántorképesítő és rendes tanképesítővizsgálat kezdete. Minden vizsgálat nyilvános s reggel 7 órakor kezdődik. A kézimunkák, a rajzok, a gyűjtemények és az írásbeli dolgozatok ki lesznek állítva.

— **Veszedelmes állatbetegség.** Tarsafalvi Pálffy Dénes földbirtokos, az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület tb. elnöke a keddi közgyűlés elé országos fontosságú indítványt terjesztett. A tehének között ugyanis a méhüvelyhurut Udvarhelymegyében, de Orosz Lajos és Ugron Zoltán földbirtokosok

észlelései szerint, a szomszéd vármegyékben is nagymértékben el van terjedve. Ez a szerfelett ragadós betegség a tehének termékenységére roppant káros hatással van, mert az ilyen állatok 70 százalékának borja nem lesz. Ha a betegség idültté vált, fejférályás, később pedig méhrothadás és elpusztulás áll be. Orvoslása rövid időt vesz igénybe és olcsó. Azonban pontos és figyelmes eljárást igényel. A vármegyei gazdasági egyesület egyhangulag elhatározta, hogy Darányi Ignác földmívelésügyi miniszterhez feliratot intéz és kéri fogja, hogy a veszedelemes betegség megfékezése szempontjából zárlat rendelkezés el és gyógyítása hivatalosan eszközöltessék. Az állatvadásároknál pedig a méhüvelyhurutban szenvedő marhák vásárra ne bocsátassanak.

— **Ügyvéd — mint ügynök.** — A Kuria a napokban fegyelmi vizsgálatot rendelt el egy vidéki ügyvéd ellen, a ki azzal van vádolva, hogy körözvényeket küldött szét, hogy egyik takarekpénztár ügynöke és azt a községben ki is doboltatta.

— **Az életbiztosítási díjak emelése.** Azok a munkálatok, melyeket a magyar és osztrák életbiztosító társaságok Budapesten és Bécsben létesített halandósági statisztikát szerkesztő irodáiban néhány év óta végeztek, még nincsenek ugyan teljesen befejezve, de már az eddigi, a véglegesekhez közel álló eredmények is kétségtelenné teszik, hogy az új halandósági táblázatok alkalmazása az eddiginél nagyobb díjtartalmat rezerválását fogják igényelni, minélfogva a költségpótlakra fennmaradó része a bruttó díjnak kisebbedni fog, tehát annak kiegészítése fog szükségessé válni, a mi a díjak felemelését vonja maga után.

— **Tulipános láda.** De felhozta az Isten a dolgát a tulipános ládának. Ezután már nemcsak a falusi székely leány viszi menyasszonyi hozományának, meg a székely legény októbernek elsején a bakasorba, hanem a magasabb körökben is kedvelt nevet nyer. »Tulipános láda« címmel 12 magyar dalt, átiratot szerzett zongorára szöveggel Zempléni Árpádné Révész Anikó ismert nevű zongora művésznő és bocsátott közre Budapesten, Bástya-utca 11. sz. alatt. A »Tulipános láda« négy részből áll. Mindegyikben három eredeti magyar dal van. Olyan dalok, melyek rövid idő alatt ország szerte nagy elterjedésre számíthatnak. Az egyes részek füzetenként 1 koronáért, a 12 dal egy füzetben 4 koronáért kapható a szerzőnél, valamint a »Székely-Udvarhely« kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társa könyv-, papír-, író- és rajzszerkereskedésében) Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz., saját ház.

— **Szappan-kartel** — »A külföldi szappan beözönlésének és a hazai gyárosok között elfajult versengésnek megszüntetése végett« a budapesti szappan-gyárosok hozzászólás tárgyalás után egységes eladói föltételekben állapodtak meg. E megállapodás legpontosabb pontja az, hogy a jövőben 30—45 napon belül teljesített fizetés után 2 százaléknál és 45—75 napon belül teljesített fizetésnél 1 százaléknál na-

gyobb engedményt nem adnak, a 75 napon túl teljesített fizetés után pedig egyáltalában nem engedélyeznek levonást. Csak azt nem tudjuk, hogy ez a rendszabály miért fogja megakadályozni a külföldi szappan beözönlését?

— **Magyar Remekírók.** A Franklín-Társulat nagyszabású remekíró-gyűjteménye, a mely 55 kötetben felöleli irodalmunk jeleseinek minden maradandó becsü alkotását, újabb öt kötetes sorozattal gyarapodott. Ez immár a kilencedik öt kötetes sorozat s így a hatalmas gyűjtemény egy esztendő múlva teljes lesz irodalmunk remekeinek, páratlan kincsesháza. Az új sorozat legértékesebb kötete Deák Ferenc beszédeinek első kötete, a melyet Wlassics Gyula rendezett sajtó alá és látott el mintegy öt ives bevezető tanulmánnyal. A tájékoztató bevezetésekkel ellátott beszédek 1829-től 1861-ig, az első felirati javaslatig terjednek. Az új sorozat két további kötete Petőfi Sándor kisebb költeményeit foglalja magában, Badics Ferenc magvas eletrajzi bevezetésével. A negyedik kötet Mikes Kelemen: Törökország leveleinek az eredeti kézírás alapján helyesbített hű kiadása, Erdődi Béla bevezető tanulmányával és jegyzeteivel. A magyar próza ez egyik uttörő mesterének legnépszerűbb munkája igazi ékesége a sorozatnak. Az ötödik kötet a Magyar népdal-költészet jeles gyűjteménye. Erdődi Sándor, a kiváló lyrikus válogatta össze ezt a kötetet, az összes régebbi gyűjtemények színe javából. A sorozatban levő arcképek R. Hirsch Nelli művészi rajzóját dicsérik. A diszes, izléses kiállítású teljes gyűjtemény ára 220 korona. Megrendelhető havi részletfizetésre minden hazai könyvtár útján.

— **Eladó ajtó és ablakok.** Két darab utcai tükröablak teljes felszereléssel, 2 drb szoba-ajtó és 2 drb pinceablak eladó. Cim lapunk kiadóhivatalában.

— **Kossuth-utca 31-ik szám.** Betegh Pál és Társa könyvnyomtató és könyvkötő intézetét *folyó évi április hó 24-től kezdve* Kossuth-utca 31. szám alá, a m. kir. postahivatallal átellenben levő saját házába helyezte át.

CSARNOK.

KRÓNKA.

A tavaszi nap sugarában,
Verőfényes mennybolt alatt,
Kacagó emberáradatban
Jár-kél egy néhány bus alak.

Sötét az arcuk, mint az árnyék,
Mosoly nem nyílik ajkukon,
Remegve, nesztelen suhannak,
Hogy rájuk nézni: — szájalom.

Nap nap után sorvadnak, asznak,
Mennyi eleven halott,
Mosolygó, fényes áradatban
Kik ezek a bus alakok?

Kik vagytok hát, ti néma árnyak,
Ti ünneprontók, szóljátok!
És szól az egyik félve, halkán:
„En voltam csak, már nem vagyok!”

S utána szólal a többi:
„Mindnyájan voltunk, nem vagyunk,
Tölem hont rettegett meg Árva,
Tölem Bereg, Csongrád meg Ung.”

„Csak voltunk! — Bár ne lettünk volna!
Most nem szenvednénk ily nagyon,
Nem volna oly nehéz a lelkünk,
Önvád nem gyötrené agyon.”

És a kacagó áradatból
Kicsendült egy hang: Túrjetek!
Ha mindenért van megbocsátás,
Honarulásért nem lehet!

Fenő.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos:
Betegh Pál
Kiadja: Betegh Pál és Társa ujságkiadó intézete.

NYILT-TÉR.*

Nyilatkozat.

Az U. H. legutóbbi számában Székely Dénes panaszkodik, siránkozik azon, hogy üzleti érdeke ellenére nem ő kapta meg az alispáni és árvaszéki hivatalok részére szükséges papír és írószer szállítását.

Keservét a város minden épkéz-láb emberének szóval is elpanaszolta, de hogy maradandó nyoma is legyen, emlékeztetnek okáért, papírosra is kibiggyesztette azokat.

Mindebből az látszik, hogy Székely Dénes urnak fogalma sem volt arról, hogy minden rendes helyen árlejtés utján szokták a városok és megyék szükségleteiket beszerezni azért, mert ez így gazdaságosabb és mindennekfölötti gazdaságosabb is. Természetesen így nem huzhatnak jogtalan és meg nem érdemelt előnyöket egyes kegyelt perszónák a köz rovására. Örülünk kell tehát azon, hogy nálunk is végre erre az egyedül helyes utra térnek az illetékes tényezők.

Hogy cégünk törte volna le az árakat, az ellen tiltakoznunk kell. Mert éppen Székely ur volt az a „zabol“-átlan, aki kijelentette, hogy a guta azonnal megütötte volna, ha az ő általa ígért eredeti árakból 41 százalék engedménnyel tényleg neki kellett volna a szállítást vállalnia. Tehát jól tudta, hogy erre nem képes, de mégis licitált, azért, hogy leverje az árakat. Cégünk csupán egyetlenegy százalékkal engedett többet, mint Székely Dénes ur; ezt is csak azért, hogy Székely urat csakugyan baj ne érje...

A mi pedig Székely urnak azt az aggodalmát illeti, hogy miként leszünk képesek ilyen olcsó árban szállítani a papírt és írószert, hát ezért a feje ne fájjon, amint hogy a miénk sem fáj. Nyugodt lehet Székely ur, mert tőle nem fogunk kérni, de nem is kérhetnénk — tanácsot. Azt azonban előre is kijelentjük, hogy az alispáni rendeletnek megfelelőleg: csupán valódi magyar gyártmányokat fogunk szállítani és a magyar ipart pártoljuk; nem úgy mint Székely ur, ki az alispáni körrendelet ellenére, magyar felirással ellátott osztrák gyártmányokat löcsölt a megyére és városra...

Végül fentartjuk azt az állításunkat, hogy Székely ur 41 százalék engedményt volt hajlandó adni az eredeti árakból. Avagy nem emlékezik a szerződésére, hogy 2 százalékos a tisztviselői nyugdíjalapra is adott és kellett volna adnia most is?

De tudja meg azt is Székely ur, hogy mi egy százalékkal olcsóbban mindig inkább tudunk szállítani árut, mint Székely ur, ez igen érthető, de ha önnek 20 százalék engedménnyel is vesztesége lett volna, ugyan honnan fedezte volna az ezenfelül „csak azért is“ felajánlott újabb 21 százalékot? „Melyik árunál hozta volna ezt be?“ Mi erre kíváncsiak nem vagyunk. Mert a mire mi vállalkozunk, annak becsülettel meg is tudunk felelni — „behozás“ nélkül.

A megye így csinos összeget takarít meg és ha árlejtéssel szerezte volna be szükségleteit éveken ezelőtt is, minden évben 20—30 százalékot megtakaríthatott volna, a város szintén, ez pedig sok ezer korona megtakarítás lett volna.

Betegh Pál és Társa.

* E rovat alatt közöltekért nem vállal felelősséget a szerk.

Minden igaz székely Haurik-féle márciusi sört fogyaszt

— közvetlen a gyárból. Kitűnő zamatu; bármely hazai gyártmányával kiállja a versenyt. Olcsóság tekintetében felülmúlja valamennyit. 25 literes hordóban 8 korona, 12 és fél literes hordóban 4 K. Palackozva is kapható. Gyár: Székelyudvarhely, Budvárcsúcs 1. szám.

Kocsifényező és kárpitos

üzletemet Székelyudvarhely, Bethlen-utca 71. szám alá helyeztem át. A n. é. közönségnek irántam tanusított nagybecsű pártfogását megköszönve, kérem továbbra is szíves támogatását.

Köteles Gyula

kocsifényező és kárpitos.

Faeladási hirdetés.

A szentléleki közbirtokosság (Udvarhelyvármegye) tulajdonát képező Oroszhegy község határában fekvő „Tartod” nevű legelő erdejében 19791—904. számú rendelettel engedélyeztet 1782 k. holdon található 1101 köbméterre becsült lucfenyő és 44193 köbméterre becsült bükk mű- és tűzifa, melyeknek kikiáltási ára 11.335 korona, Szentlélek község házában 1906. évi június hó 7-én nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni. Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka.

Árverési feltételek a korondi m. kir. járási erdőgazdálkodásnál (Székelyudvarhelyen) és alulirotnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Szentlélek, 1906 április hó 24. é.

LAKATOS MENYHÁRT,
közbirtokossági elnök.

Háromjártú 42"

GŐZMALOM

koptatóval, szitával, körfűrészszel, szép lakóházzal, gazdasági épületekkel, sertéshizlalóval; 15 hold föld, 2 hold szőlő, gyümölcsös-kerttel, Nagyküküllő-megyében eladó.

Jó existenciát nyújtó kedvező alkalom.

Felvilágosításokat ad, a Drezdai Motorgyár részvénytársaság vezérképviselése: *Gellért Ignác és Társa*, Budapest, VI., Terézkerut 41.

Árlejtezés.

A székelyzsombori ágostai hitvallású egyház tornyot és paplakot épített. Az árlejtést (külön a toronyra, külön a paplakra) *folgó hó 23-án d. u. 4 órakor* tartja meg.

Költségvetés, toronyra: 7200, paplakra 11400 korona. Árlejtezési bánatpénz: 5 százalék.

A presbyterium.

Árverezési hirdetmény.

Bibarcfalva közbirtokossága 1906. évi május 29-én a község házában délelőtti 10 órakor megtartandó nyílt árverésen 9 év és 7 hónapra, tehát 1906. év június 1-től 1916. évi december 31-ig bezárólag bérletbe adja a tulajdonát képező borhegyi borvíz főkut ásványvizét a hozzá tartozó épületekkel.

Kikiáltási ár 700, azaz hétszáz korona.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka.

Az árverezés feltételeinek pontozatai alulirotnál birtokossági elnöknel bármikor megtekinthetők.

Bibarcfalván, 1906 május 11-én.

Tordai János Szabó Lajos
birtokossági jegyző. birtokossági elnök.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek!

Üzletáthelyezés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására adni, hogy üzletemet áthelyeztem az alsó piacra, az ujonnan épült

Frölichné-féle üzlethelyiségbe

hol egyszersmind nagyon szép raktárt rendeztem be mindennemű fűszerárunkban, porcellán, üveg, gyermekjáték, diszmuárunk, függő, fali és asztali lámpákban.

Amidőn kérem a nagyérdemű közönség szives pártfogását, ígérem, hogy igyekezni fogok minden esetben igen tisztelt vevőimet a legjobban és legolcsóbban kiszolgálni.

Teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Államilag ólomzárolt lucerna és lóhere magvak. Valamint baltacin-, répa- és fűmagvak. Valódi erfürti konyha-, kerti- és virágmagvak a legjobb minőségben a legolcsóbb áron.

Mindig friss fűszerárunk!

A Franklin-Társulat kiadása.

A MAGYAR REMEKIRÓK

a magyar irodalom főművei kilencedik sorozata most jelent meg a következő kötetekkel:

Deák Ferenc munkáiból. I. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Wlassics Gyula.
Magyar népdalok. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Endrődy Sándor.
Mikes Kelemen törökországi levelei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Erődi Béla.
Petőfi Sándor munkái. I. és II. kötet. Kisebb költemények. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Badics Ferenc.

A már előbb megjelent nyolc sorozatban a következő művek jelentek meg:

Arany János munkái. I. II. III. és IV. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Riedl Frigyes.
Arany László munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Kozma Andor.
Bajza József munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Badics Ferenc.
Balassa Bálint báró és Zrinyi Miklós gróf. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Széchy Károly.
Csiky Gergely színművei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Vadnai Károly.
Csokonai V. Mihály munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Bánóczi József.
Cucor Gergely költői munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Zoltvány Irén.
Eötvös József báró munkáiból. I. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Voinovich Géza.
Garay János munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Ferenczi Zoltán.
Gyöngyösi István munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Badics Ferenc.
Gvadányi József és Fazekas Mihály. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Négyesy László.
Katona József és Teleki László gróf. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Rákosi Jenő.
Kazinczy Ferenc műveiből. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Váczy János.
Kemény Zsigmond báró munkáiból. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Gyulai Pál.
Kisfaludy Károly munkái. I. és II. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Heinrich Gusztáv.
Kisfaludy Sándor munkái. I. és II. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Heinrich Gusztáv.
Kölcsey Ferenc munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Angyal Dávid.
Kossuth Lajos munkáiból. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Kossuth Ferenc.
Kuruc költészet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Erdélyi Pál.
Madách Imre munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Alexander Bernát.
Pázmány Péter munkáiból. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Fraknoi Vilmos.
Reviczky Gyula összes költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Koroda Pál.
Gróf Széchenyi István munkáiból. I. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Berzeviczy Albert.
Szigligeti Ede színművei. I. és II. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Bayer József.
Tomba Mihály munkái. I. II. III. és IV. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Lévay József.
Vajda János kisebb költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Endrődy Sándor.
Vörösmarty Mihály munkái. I. II. III. IV. V és VI. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Gyulai Pál.

A Magyar Remekírók gyűjteménye tizenegy 5 kötetes sorozatban jelenik meg. A teljes 55 kötetes munka ára 220 korona; az ennek kiegészítőjeként megjelent Shakspeare összes művei hat kötetbe kötve ára 30 korona, melyet a Magyar Remekírók vevői 20 korona kedvezményes áron kapnak.

Megrendeléseket elfogad minden könyvkereskedés és a

Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.
(Budapest IV., Egyetem-u. 4.)

* BETEGH PÁL ÉS TÁRSA *

könyv-éspapirkereskedését, könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetét
Kossuth-utca 31. szám alá, a postaépülettel átellenbe helyezte át.